

CARTILE SATEANULUI ROMANU.

DESCÉPTA-TE ROMANE!

Cartea VI.

Iuniu.

An. X.—1885.

CONSTANTINU A. ROSETTI.

Viéti'a lui Constantinu A. Rosetti.

Constantinu A. Rosetti s'a nascutu în Bucuresci la anulu 1816 din o vechia familie de boieri. Intrându de tîneru in armata, statù trei ani pâna la anulu 1836, cându se dede studiulu literariloru.

Antâiu fù numitu siefu alu politiei din Pitesci la 1837, apoi procuroru la tribunalulu civilu din Bucuresci, inse la 1845 'si dede dimisi'a pentru a plecá la Parisu.

Membru comitetului revolutionariu romanu dela 1848, Dlu C. A Rosetti fù arestatu la 9 Iunie, liberatu apoi de poporu, se resbunà cu nobletia scapându viéti'a principelui Bibescu amenintiata de insurgenti.

*Ajungându prefectu alu politiei Bucuresci, apoi d'impreună cu Dlu Ionu C. Bratianu, secretariu alu guvernului, provisoru, si directoru alu Ministeriului de Interne, Dlu Rosetti fundà diurnalulu *Prunculù Romanu*.

Revolutiunea odata inabusíta, D. Rosetti arestatu impreuna cu Dlu C. Bratianu fù transportatu in Bosni'a. Situatia erá critica. Dómu'a Rosetti, a carei modestia vá permite credemu de a reaminti acestu ináltu faptu de brava soție, vëndù totu ce avù mai pretiosu, si îmbracata in vest-minte de tieranu, portându in brație pe fraged'a s'a copila, care pórtá asta-di numele de *Libertatea*, prin mii de pericole, infruntându tóte obstaculele, ea gasí pe soçiulu seu si reusí se-lu scape.

De aci plecara in graba la Paris, unde instalându-se intr'unu modestu apartamentu din quartierulu latinu, Dlu Rosetti 'si continuá studiulu, fàrà a incetá in acel'a-si tēmpu de a incinde cerculu relatiuniloru, si de a sustiené drepturile tierei s'ale, cádiute in cea mai miserabila situatiune.

Dlu Rosetti, devenindu unu scriitoriu eminentu, intrà in Romani'a dupa semnarea Tractatului dela Paris, si indata fù alesu in divanulu *ad hoc* cá representantu alu orasiului Bucuresci. Reluá publicati'a „*Pruncului Romanu*“ intrerupta prin inabusírea revolutiunei dela 1848, sub titlulu de *Romanulu*, la care se consacrà cu totulu. Pentru elu libertatea e o pasiune si patri'a unu cultu. Sub Principele Cuz'a la 1860 elu primí unu portofoliu. De aci inse se retrase fiindu

isbitu in principiile s'ale liberale. *Romanulu* fù suprimatu. Elu reaparù sub titlulu de *Libertatea*. Fù suprimat din nou. Dupa optu zile renasce sub titlulu de *Consciinti'a Nationala*. Suprimatu pentru a trei'a óra incetà de a mai aparé.

Dupa caderea principelui Cuz'a, *Romanulu* aparù din nou continuandu pâna astadi si figurându cá organulu partidului liberale celu mai seriosu.

In 1866 in tîmpulu locotenentiei domnesci, Dlu Rosetti primí portofoliulu Instructiunei publice si alu Culteloru, dar' dimisionà indata ce constitutiunea se votà. Lui i-i place se-'si aiba locul in lupta ér' nu in consiliu, mai cu séma cându amicii sei suntu la potere.

Dupa o lunga siedere in Franci'a elu se întórse in tíera pentru a asistá la caderea ministeriului Catargi in 1876 si la triumfulu partidului seu, triumfu la care a contribuitu cu tóte fortiele si cu tóta influenti'a.

Alesu deputatu alu orasiului Bucuresci, devení Presidentele Camerei, apoi Primaru alu Capitalei si puçinu tîmpu Ministru de Interne, de unde se retrasé crediëndu cá i-se face opositiune ideiloru sal'e pentru indreptarea sórtei tíeranului romanu.

In nóptea 7 spre 8 l. c. st. n. dlu C. A. Rosetti a suferitu o lovitura grea. — Unu incendiu infricosiatu a mistuitu frumós'a casa (din Bucuresci) a ilustrului cetatianu — prefacîndu in cenusia si acea bogata collectiune de scrisori, corespondintie si frumóse suveniri, in midiloculu caror'a be-tranulu si infatigabilulu luptatoriu alu drepturiloru si nationalitatii romane traiá din viéti'a trecutului si a sperantieloru.

Camer'a deputatîloru s'a grabitu a aduce o nobila si dulce mangaiere acestei grele nenorociri — hotarîndu a reconstruí cas'a dlui Rosetti din averea comuna a tíerei cá unu *presentu nationalu pentru bene-meritatulu cetatianu, deputatu, senatoru etc.*

C. A. ROSETTI a moritu in nóptea din $7/_{19}$ spre $8/_{20}$ Aprile a. c. lasându dupa sene urmatoriulu scurtu dar' multu esprimatoriu testametu:

Bucuresci. An. 1884-29|11 Oct.

Acum vre-o cinci ani am scrisu unu testamentu. Elu erá si personalu si politicu.

Acelu testamentu a arsu séu a disparutu, cá multe alte obiecte, in incendiulu de care am fostu bantuitu la 25 Januariu trecut. *

Acum, nu mai facu unu testamentu, scriu numai aci câteva cuvinte pentru ai mei.

Esprimu soției mele sântiemintele mele de recunoscintia pentru fericirile de totu feliulu ce mi-a datu pe tóta díu'a si pe tóta ór'a, dela 31 Augustu 1847 si pâna acum.

Totu-de-a-un'a buna si dulce pentru toti; totu-de-a-un'a devotata pentru toti; totu-de-a-un'a senina a respanditu in giuru-i lumin'a si caldur'a adeveratei virtuti si adeveratei fericiri; ace'a de a lucrá, de a iubi, de a iertá, de a se sacrificá, fâra a cere alta respata, decâtu multumirea de a inveluí pe toti cu nesfêrsít'a ei iubire, pentru a le indulcí ori-ce suferintia fisica s'au morala. Ea m'a facutu se iubescu viéti'a pentru a poteá se facu, cá prin faptele mele se meritu a fi iubit de dens'a si pentru-cá se potu se sorbu fericirea ce inteligenti'a, bunatatea si dulcea ei veselie respândesce in giuru-i. Daca suferu de placerea mea, este numai pentru durerea ce-i va dá acésta despartîre. O rogu dara a face pentru mine si sacrificiulu de a-si domní dorerea pentru a urmá de-a respandí seninatatea in giurulu aloru nostrii. Credu cá fii si fii'a ei voru lupt'a cu tarie pentru a o face se nu sântia unu minutu macaru cá numai suntu langa dên's'a; credu cá printre necurmate blandetie voru mangaiá-o.

Esprimandu-i din nou sântiemintele mele de admiratiune, de iubire si de recunoscintia, o rogu, cá impreuna cu fii si fii'a nostri se implinésca ultimele mele rogatiuni.

Se nu se faca pentru inmormentarea mea nici-o ceremonie.

Totulu se se faca cum s'a facutu si cu Mircea.

Unu singuru preotu de miru.

Carulu simplu cu doi cai.

Nici unu doliu, nici in camera nici la pórta, nici chiar' pe cai.

Nici-o invitare, ci numai unu simplu anuntiu prin diariu fàra invitare.

Nici-o paràda si nici gendarmi. Politi'a se fia sigura cã lumea n'are trebuintia de gendarmi pentru-cã bunacuvéninti'a se fia respectata.

Acum durerósa pentru mine cestiune materiala.

Am datorii. Speru cã amicii cari voira dupa inceudiu se faca o subscriptinne pentru a-mi daruí o casa, voru face ceva pentru a se platí aceste datorii. Daca nu, soçi'a și fii mei vorú gasí din scrierile mele, si póte cã publiculu le va cumperá pentru-cã se platésca datoriiile ce' cu adênca dorere silitu amu fostu a face.*)

Amu luptatu cu tarie pentru nationalitate si pentru libertate, dara fàra cea mai mica ura pentru nimeni. Rogu dara cã cei pe cari i-am combatutu se me erte déca aspru am fostu in lupta, asigurandu-i cã nu ur'a ci iubirea m'a facutu se combatu.

Recomandu tuturoru si mai cu séma fiiloru mei se iubésca poporulu si pe sateni si se lupte cu iubire pentru fericirea tuturoru. O imbraçisiare ficei si fiiloru mei si ultima rogatiune tuturoru a ingrigi si mangaiá pe soçi'a mea.

C A Rosetti.

Ultimele cuvinte ale lui C. A Rosetti.

Pâna in ultimele momente, C. A. Rosetti si-a pastratu tóta inteligenti'a vorbindu adesea cu ai sei despre sórtea tiei si dându sfaturi amiciloru cari nu l'au parasitu nici unu momentu.

*) Aei se gasescú urmatórele cuvinte:

„Daca gubernulu si camerile voru voí a platí datoriiile séu a face unu daru soçiei mele, o rogu se-lu primésca cã-ci calomni'a nu va mai aveà nici-o putere cându eu nu mai suntu.“

In urm'a unei sfatuirii cu dn'a Rosetti, acestu adaosu a fostu suprimatu de dn. C. A. Rosetti.

„In vechime dîse elu celoru pe cari î-i chiamase vedindu că mórtea sosesce, betrânulu satului, cându se sêmția slabindu, cându credea că i-a venitu sfêrsîtulu, chiamá copii lui si le spunea ce'a ce credea că trebue se fáca, ce'a ce credea că este bine; le spunea că mai are o dî séu dóue de traitu si că ia chiamatu cá se-si ia dîu'a buna dela densii; totu ast'feliu am facutu si eu, v'am chiamatu pe voi cari me iubiti, cá voi se spuneti celoru-alalti cea ce credu in privinti'a familiei, in privinti'a vóstra, in privinti'a starii actuale de lucruri cari suntu parerile mele in privinti'a vechiei si nóuei generatiuni si ce trebue se faceti voi.“

Dupa-ce le espuse vederile si dorintiele s'ale, C. A. Rosetti, î-i sarutá cu iubire.

Ultimele cuvinte pe care le-a pronuntyatu au fostu privitóre la diariulu Romanulu, pentru tíer'a nóstra si in parte pentru muncitori si sateani, „de a càroru sórte trebue se se ne preocupamu mai cu séma.“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Unu soldatu romanu ranitu la Griviti'a.

In dîu'a de 30 augustu 1877.

Ran'a mea-i adênca tare,
Mare este chinulu meu,
Dar' credinti'a-mi si mai mare
E 'n alu nostru Domnedieu.

Grea nu-mi pare-acum povar'a,
De 'ncercári si de nevoi;
Cându Domnulu este cu tíer'a,
Biruinti'a e cu noi.

Cine astadi se bocesce,
Cá multu sânge amu versatu
Nici cá sêmte românesce;
Nici Românu e adeveratu.

Ghiare-'n lume tigruflu are,
Sioimu-'n nori scrisu e-a domní,

A oșteanului chiamare,
E 'n primeșdii a traí.

Sânge curge, curge sânge,
Cá si ap'a din isvoru,
Dar' nici gandu nu amu de-a plânge,
Câci e sânge roditoriu.

Din ceriu cade in zori róua,
Si câmpi'a va 'nverdî,
Si din ceriu lasatu e nóua,
Dreptu-'n sânge a 'nflori,

Nu-mi trebue 'n dorere,
Mangaieri copilaresci;

Cea mai dulce mangaere,
E se lupti, se isbandesci.

Si viteazu traindu in lume,
Teama n'am de locu se moriu;
Cà-ci portu Griviti'a dreptu nume,
Nume 'n veci neperitoriu.

CANDIANO POPESCU.

Mariór'a.

— Novela poporala. —

(Sfêrsitu.)

VI.

Ce-ti este Marióra? De ce suspini? Lasa plânsulu, fii vesela, esti tenera si frumósá si ai se fii tare fericita! Asia dîceá mosiu Tom'a Mariórei trei dîle dupa-ce a arsu mór'a lui Vasilie. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Trei dîle a trecutú si Vasilie nu mai veneá la Mariór'a. Mosiu Tom'a sciá pricin'a, sciá sî suferiá, cà-ci vedeá cà Mariór'a lui, flórea cea mai frumósá din Salceni se va vestedî.

Mariór'a ascultá pre Mosiu Tom'a 'si stergeá lacrimelè, 'lu imbraçiosiá cu dragu cá pre unu tata dulce, apoi ér' incepeá a plânge cà-ci plânsulu de ce-lu opresci, de ce a-i mîi plânge.

Si plângeá Mariór'a pâna nu mai poté, cà-ci vedeá ea cà a pierdutu pre Vasilie, dar' mai aveá o nadesde.

Déca nu vine elu la mine, me ducu eu la elu. Si a trei'a dí sér'a resarise o luna frumósá. Biét'a Marióra se luá tiptilu pré sub garduri se nu o latre câni, si ajunse la cas'a lui Vlasie bocotanulu. Se puse sub ferésta. Ascultá cum vorbeáu in casa, sî audiá si glasulu lui Vasilie. Anim'a-i tremurá cumplitu. Domnic'a chiar' si Domnic'a vorbeá si erá vesela.

Domnic'a vesela si Mariór'a trista cá mormentulu! — Dar' deodata Mariór'a pâli, ochii i-se inturnara in orbite

Tipuri din București.

COFETARIUL DE STRADE.

PLACINTARIULU.

'si-luà nafram'a din capu se auda mai bine, si ascultà cu gur'a câscata, cu urechi'a descépta. Póte poterile ei eráu adunate in o lucrare, si acést'a lucrare erá se auda ce se vorbesce in casa.

— Bine, dîcéá Vlasie bogatulu, vei fi fericitu Vasilie o prévedu! 'Ti facu mórá, 'ti facu casa la móra, vei fi copilulu nostru. In cas'a dela móra va siedé Andreiu si sororile t'ale, ér' tu vei vení la noi si vomu traí fericiti, cà-ci avemu din ce. Domnic'a té va iubi din tóta anim'a sí noi ve vomu implení tóte dorintiele.

Unu minútu Vasilie cadíu pre gânduri. Erá cea din urma lupta Mariór'a seau Domnic'a. Î-i vení in mente Mariór'a pre care o iubescé atâtu de multu, si care ar' fi gat'a se móra pentru elu, apoi pre Mosiu Tom'a celu asiediatu si î-i vení se dîca: nu nu, numai pre Mariór'a. I-i vení in mente vörbele ce le-a dîsu in hora Mariórei! „A mea, a mea Marióra pâna la mörte!“ si voiá se strige, nu, nu se póte, Mariór'a va fi a mea. Dar' i-venira in mente si nefericirile ce l'a lovit. Elu nu mai avea nemic'a, erá seracu, lipitu. Mariór'a asemenea erá seraca. Aveá unu frate si dóue sorori mici. Unu omu 'lu scóte din tóte necesurele. I redica mör'a si cas'a, scóte din seracie nu numai pre densulu, ci pre fratele, si pre sororile lui. Aici trebuia o multiemire pentru tóte acestea si elu nu póte dá ace'a multiemire decâtu luându in casatoria pre Domnic'a, care desí nu erá chiar' cá Mariór'a lui, dar' totusi erá tare frumósa, si-lu iubiá totu asiá de multu cá si Mariór'a.

Dupa-ce gandí la tóte acestea Vasilie, facú o opintire mare, apoi cu glasu tremuratoriú respunsé: Voiu face ce'a ce-mi cereti!

La acestea cuvinte alui, Domnic'a sburà in braçiele lui. 'Lu strinse la sinulu seu, cu totu foculu dragostei ce póte nutri o féta de 18 ani si suspiná încétu: O câta dragoste am eu cátra tene Vasilie!

In minutulu acést'a usi'a se deschise repede. O femeia intrá, erá Mariór'a. Cu ochii aprinsi, cu buzele pârlite, cu pèrulu sburlitu, cu faci'a galbina si cu dintii clântianindu

cá-si cându i-ar' fi fostu frigu. Ea se oprí in mediuloculu casei sí strigà din tóte poterile ei: „A mea — a mea Marióra pâna la mórte!“ Apói cá o leoiça flamanda prinse cu furia pre Domnic'a, o arunca din braçiele lui Vasilie si se puse ea in locul ei, strigându: Aici e locul meu numai pre mene me iubesc, catra mene a dîsu elu: A mea, — a mea pâna la mórte Marióra. Acum, abia acum vediu Vasilie ce a lucratu. Elu prinse pre Mariór'a in braçia, o sarutà cu focu, cà-ci o iubea inca; dar' nu mai sarutà pre Mariór'a cea blânda si buna, ci pre Mariór'a ce si-a fostu pierduťu mintile, ce erà nebuna.

VII.

Dómne! mare potere are dragostea. Ea fericesce si sfarima anim'a. Cene a iubitu odata, seau ajunge culmea fericirei, seau se stinge pre incetulu pierdiendu tóte nadesdile lumei. Déca inse dragostea a fostu mare, déca totu ce-am doritu, totu ce-am visatu in lume ambrintálnitu in omulu, pre care 'lu iubimu, dar' in urma sórtea ni-lu rapesce, atunci vai! atunci pieru visurile si remanu numai drosdiele unei fericiri pierdute ce trebuie se le bemu pâna in fundu.

Mariór'a 'si pierdù mintile, ea nu mai aveá nici o nadesde. Vasiliu inse nu-si pierduse mintile, ea nu mai aveá nece o nadesde, Vasiliu nu mai poté fi alu ei. A pierduťu bucuri'a, a pierduťu dulceti'a a pierduťu dragostea, a pierduťu totulu, i remaneá numai vieti'a si frumseti'a.

Preste trei septemani dela celea intemplate erà mare serbatóre in Salceni. Si cum se nu, Domnic'a fet'a lui Vlasie bogatulu se maritá cu Vasiliu Morariulu. Baseric'a erà plina. Pop'a spuneá datoriele ce le au soçii in vieti'a si mirii ascultáu. Domnic'a erà plina de fericire. Vasilie tremurá cá frundi'a. Mariór'a 'lu urmareá mereu, si i-i suná in urechi vorbele acestea: „De nu vei fi a mea Marióra, se piéra trupulu meu sfârmatu de rótele mórei mele!“

Dar' móra nu mai aveá Vasilie. Ce e dreptu, acum'a se redică alt'a in loculu celei vechi, care a arsu, dar' in juramentulu seu, vorba erá de móra ce a arsu. Asia vorbiá Vasilie cá se-si mai imbunc si se-si faca anima. — Si apoi póte cà ar' fi luatu pre Mariór'a, déca nu ar' fi innebunitu, dar' Mariór'a cea frumósa acum nu e totu cea de atunci.

Din acestea ganduri 'lu scóse preotulu, cându 'lu intrebà cà iubescce sî din dragoste curata se cununa cu Domnic'a.

Vasiliu statù puçinu pre gânduri se facù galbinu cá unu mortu, ochii-i scânteiaú cá doi carbuni aprinsi, sî çu unu glasu cá din fundulu mormentului, respunse preotului: „Dein dragoste curata.“

Atuncia us'á bisericeii se deschise repede. O féta impenata la capu cu pene, flori, sdrentie sî alte lucruri aruncate, fugì la Vasilie si strigà: Minti! nu pre Domnic'a o iubesci pre mine me iubesci, numai pre mene, scii ce ai dîsu: a t'a Marióra pâna la mórte. Asia ai dîsu tu. Tu ai dîsu asia. Si Mariór'a rîdiendu se aruncà in braçiele lui Vasiliu, care se apará de ea.

Ómenii luara pre Mariór'a si o scóse din baserica, ér' muierile plângeáu de mi'a ei. „Asia, me duceti“ dîcea ea cându o scoteau din baserica. Me duceti pentru-ca 'lu iubescu. Mi-lu rapiti! Asia dar' tóta lumea vrea se-lu pierdu eu pre Vasilie!? Dar' totu va fi elu alu mieu — alu mieu pâna la mórte. Eu me voi cu cununá cu elu. Eu, eu, numai eu. — Si incepù a rîde sia-si direge sdrentiele, florile si penele pre capu. Cununi'a s'a facutu. Domnic'a erá fericita, lelea Vutia multiamita, Vasilie buimacitu, cá omulu ce nu scie de sene.

Mariór'a serman'a erá nebuna. Umblá pre câmpuri de deminéti'a pâna sér'a, culegeá flori si puné in peru si veneá înainteá ómeniloru, dîcându plina de voia: Me ducu la cununia cu Vasilie Morariulu care e numai alu meu, — alu mieu pâna la mórte. Eráu inse doi ómeni, cari eráu cei mai nefericiti: Mosiu Tom'a si Vlasie bocotanulu. Unulu

sdrobitu de necasuri, cel'alaltu plinu de mustrare, cà-ci a facutu fericita pre fiic'a lui prin o (crima) fora-de-lege.

Mosiu Tom'a siedeá cãte 2 dîle sub sioprulu seu si numai a trei'a dî mergeá in casa. Imbucá cev'a cá se nu móra de fóme si ér' se duceá la loculu seu, sî gândeá, gândeá mereu, la trecutulu seu, sî se rogá lui Ddieu pentru Mariór'a lui. Apoi vedeá pre Mariór'a venindu spre elu impenata sî i-se rumpeá anim'a. Mariór'a lui nebuna, fetiorii lui morti in batalia si elu singuru la betranetie, singuru si aretatu pre ulitia de copii: „Acest'ai Mosiu Tom'a tatalu Mariórei celei nebune.“ Si pentru-ce tóte acestea? Ce reu a facutu Mosiu Tom'a in viéti'a s'a A pecatuitu si elu cá altii, dar' n'a omorîtu, n'a furatu, n'a aprinsu. A vrutu benele la totu sufletulu, si a jertfîtu doi. fetiori pentru tíera. Ajutá pre seracu, desî elu insusi erá seracu. Acestea eráu pecatele lui Mosiu Tom'a. Viéti'a lui a fostu buna si elu totu suferiá. Dar' elu sufereá. Asia e lumea. — Celu reu se desfatéza celu bunu plânge. Cãtu de reu ar' fi se nu fia din colo de grópa o alta viétja, unde se-si capete si celu bunu respilat'a s'a. La acést'a viétja de din colo se gandeá Mosiu Tom'a. Elu a fostu gatatu-o cu lumea. Nu mai aveá pre nême in lume — Mariór'a? Ce erá Mariór'a decãtu o biéta féta fara minte, care adî mane, se va duce la mam'a s'a, la fratii sei.

In o dupa amédiadi, Mosiu Tom'a vediú pre Mariór'a venindu. Elu o chiepa pre nume. Asiá cum o chieamá si de alta data, cându o desmerdá si apoi o sarutá pre frunte. Draga tatei! scîi tu cà eu sum tatalu teu? díse Mosiu Tom'a. Mariór'a nu rise astadata, nu-si tocni cãrpele si florile pre capu, si nu respunse cá de obicei, ci parù cà se gândesce adêncu si dupa o gândire lunga díse dar' tare incetu: — „Domniat'a esci tatalu mieu!“

— Asia-e draga, eu sum tatalu teu! vino-ti in sêmtiri si cunósce-me bene, scîi tu cà eu-ti vreu binele teu. Acestea dicîndu-le Mosiu Tom'a parea cà nebunesce si elu de fericire vediendu cà Mariór'a 'si vine in sene-si.

Scîi tu Marióra draga (díse mai departe Mosiu Tom'a) cà eu numai pre tene te am si déca tu nu me vei mai

iubí sî nu me vei mai cunósce, eu oiu se moriu, o se móra tatalu teu, Mariór'a si tu vei remané singura si nu va fi bene de tene? Marióra! Marióra! drag'a tatei gandesce câtu te iubescu eu pre tene. Tóta dragostea din lume nu face câtu dragostea mea.

Mariór'a incretî ódata sprîncenele, apoi tremurà, si lacrimile incepura ai curge paràu. Ea cadîu in braçiele tatalui seu, strigându cu plângere. Dragulu meu de tata, tu esci ala meu, numai pre tene te am, nu me lasá, nu me lasá! . . .

O bucuria cerésca se respândí pre faci'a lui Mosiu Tom'a. Elu 'si sarutà si strinse la sinu cu dragu pre Mariór'a. Apoi cadîendu in genunchi impreuna cu Mariór'a pre care o trase dupa sene, strigà cu sufletu usioratu: „Multiamescu-ti Dómne, cà mi-ai audîtu rogatiunea.“

In ce-alalta dí, deminétî'a, Mariór'a nu s'a mai dusu pre câmpuri, ci si-a luatú ulciórele, sî s'a dusu la fântána dupa apa, asia cum facea ea mai inainte de nefericirea s'a. A venitu apoi acasa. A facutu de prândiu lui Mosiu Tom'a, i-a ajutatu se se imbrace, cà-ci Mosiu Tom'a erá betranu si slabitu de necasuri. Si erá asia cum a mai fostu, numai cev'a mai slaba. — Mosiu Tom'a nu mai siedeá totu in siopru.

Inse suferintiele se pareá cà î-i adausera la frumseti'a si farmecele ei. Apoi a venitu. Dominec'a Mariór'a si-a luatú hainele celea mai frumóse. Mosiu Tom'a si-a peptenatu pêrulu celu albu, si-a pusu palari'a cea nóua, s'a imbracatu curatu, si asia gatati cum eráu s'a dusu la baserica. Nici ódata n'a fostu Mariór'a asia de frumósa si asia de blânda, cá in ace'a dí. Barbatii se uitáu la ea cu dragu, fetiorii remaneáu fermecati, ér' fetele, chiar' fetele trebuiau se díca in gândulu loru: Dómne frumósa-i!

Nu-ti spuneamu eu, siopti Nuti'a la urechi'a Vochitiei, nu-ti spuneamu eu, colo la hora, cà lumea se schimba si averea-i ademenitóre? Vedi Mariór'a câtu-i de frumósa, a remasu totu féta, ér' Vasilie s'a insuratu cu Domnic'a lui Vlasie bogatulu?

— Hm, hm asia dieu ace'a, ast'a n'asi fi crediutu-o, dieu n'asiu fi crediutu-o. Dar' cene e fetiorulu celu voinicu si frumosu de colo dela stâng'a, care stà se mânce cu ochii pre Mariór'a?

Hei soro, alai fetioru de gasda mare, i-dîcu Florea lui Bozdogu, si-i numai singuru la părenti, audi singuru. Umbla a petî voiniculu sî se vedè cà-i place de Mariór'a.

Preste patru septemani Mariór'a erá maritata dupa Florea. Si erá neci voiósa neci superata, dar' multiamita in sufletulu seu, cà-ci iubeá pre Florea alu ei cu dragostea, ce se cere dela o féta buna pentru barbatulu ei.

Florea erá celu mai fericitu omu, ér' despre Mosiu Tom'a sê dîce cà pâna s'a cununatu Mariór'a cu Florea a totu plânsu . . . de bucuria.

Cându a esîtu inse dela cununia Mariór'a, si a trecut pre la feréstr'a lui Vlasiu bocotanulu, se⁷ audiá in casa plângeri si vaiete. Ni-o batutu Domnedieu, strigá lelea Vutia, noi amu nefericitu pre Mariór'a noi am datu focu mórei, cá se potemu trage pre Vasiliu in partea nóstra, ajutandu-lu cu averea nóstra. Ne-a batutu Domnedieu, ne-a batutu Ddieu!...

Pre uliti vorbiáu ómenii: Vasiliu Morariulu a caditu intre rótele mórei, s'audit o scrisnitura buna, dupace a caditu, apoi pre apa s'a vediatu puçinu sânge si bucati de omu sdrobitu, si atát'a fû totulu.

GEORGIU SIMU.

Pe ravasiu.

Este adeveratu scumpii mei amici si buni vecini, cà dàrile sunt fórte grele; cu tóte acestea, daca amu avea se platimu numai de acele pe care ni le cere ocârmuirea, am poté se le platimu mai usioru; inse mai avem o multîme de dàri multu mai impovorátore; spre esemplu. Lenevirea nóstra ne costa de dóue ori mai multu de câtu darea tierei;

Mandri'a de trei ori mai multu si Nebuni'a de patru ori mai multu.

Aceste dări sunt de asia natura, că perceptorii nu potu se le scada cătusi de puçinu; cu tóte aceste daca amu voi se urmamu unu sfatu bunu, totu mai potemu avea óre-care speranția. Domnedieu ajuta pe acei'a carii se ajuta singuri, dupa-cum dıce unu betranu pătıtu.

Daca s'ar' gası vre-o ocârmuire, care se indetoreze pe supusii sei că se lucreze pentru densulu a diecea parte din timpul loru, fi-care ar' gası acésta porunca fórte aspra; inse cea mai mare parte dintre noi sunt taxati de catra lenevirea loru intr'unu modu multu mai cruntu. Lenevirea aduce cu sine multıme de lipse si scurtéza intr'unu modu sêmtıtoriu viéti'a, că si rugin'a că tocesce ferulu mai multu decâtu lucrulu.

— Daca ve place viéti'a, nu risipiti timpul; că-ci timpul este stof'a (materi'a) din care e facuta viéti'a. — Cătu timpul nu perdemu cu somnulu, preste cătu ar' trebuı se dormimu! — Uitamı că vulpea care dórme nu prinde nici o gaina, si că vomu avea destulu timpul de dormıtu deca vomu intrá in pamentu.

Daca timpul este avuti'a cea mai scumpa, perderea de timpul trebuie se fia cea mai mare risipa pentru-că timpul perdutu nu se mai întórce nici-odata, si ace'a ce numimu destulu timpul, este totu-de-a-una prea puçinu timpul.

Curagiu dara, si se lucramu pe cătu ne iérta poterile. Cu activitate vomu face mai multu si cu mai puçina ostenéla.

Lenevirea face că tóte se fia anevoia; munc'a face că totul se fia usioru.

Acel'a care se scóla târdıu, se invêrtesce tóta dıu'a si cându se apuca de lucru a venıtu si nóptea.

Lenevirea merge asia de incetu, că seraci'a o ajunge numai decâtu.

Cautati-ve trebile, si nu acceptati că se ve caute ele pe voi.

Unu omu care se culca de vreme si se scóla de deminétia se face sanetosu, avutu si intieleptu.

Ce insemnédia dorintiele si sperantiele unoru timpuri mai fericite? Noi potemu se facemu timpul mai norocitu, daca vomu scí se lucramu.

Activitatea n'are trebuintia de inchinatiuni. Acel'a care traiesce cu speranti'a va murí de fóme.

Nu poti avea folosu pâna ce nu-ti dai ostenéla: Trebuie se me servescu cu mânilé mele, pentru-cà n'amu nici-o bucata de pamentu; daca am dârile sunt mari si o meserie pretiuesce mai multu cá o mosie, o professiune éste o cuprindere folositóre si onorabila; inse trebuie se se tiená cineva de meseri'a s'a si se lucreze cu stáruintia; altu-feliu nici pamentulu nici meseri'a nu ne potu ajutá cá se ne platimu darile. Totu celu cé este harnicu, n'are se se téma de fóme. Fómea se uita pe usia omului muncitoriu, inse nu indrasnesce se intre. Perceptorii si esecutorii inca o cinstescu; cá-ci activitatea platesce detoriile, si desperarea le sporesce.

Nu aveti trebuintia se gasiti nici comóra; nici se moscéniti rudenii bogate. Munc'a éste mam'a buna-stáarii Domnedieu nu trage nimicu dela celu harnicu.

Arati atunci cându lenes ulu dórme si ve-ti avea grâu de vendutu si de pastratu. Arati astadi, cá-ci nu poteti scí pedecile pe care le ve-ti intimpiná a dóu'a dí. Unu bine de astadi face mai multu cá dóue de mâne, — deci: nu lasá nici-odata pe mâne ce'a ce poti face astadi. — Daca ai fi servitoriulu unui stapênu bunu, nu ti-arú fi rusine cá se te afe cu mânilé incrucisiate? Ei bine, fiinducà esci stapênu insu-ti; rusinéza-te cându te affi tu singuru in lenevire, cându ai atâtea de facutu pentru tine, pentru famili'a t'a si pentru patri'a t'a.

(Va urmá.)

